JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
11 päivänä toukokuuta 1995 *

A — Johdanto

1. Esillä olevassa Social Security & Child Support Commissionerin [1] esittämässä ennakkoratkaisupyynnössä on kysymys miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetusta neuvoston direktiivistä 76/207/ETY [2] ja sen sovellettavuudesta erääseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa myönnettävään perhe-etuuteen.

2. Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tarkoituksena on "toteuttaa jäsenvaltioissa miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu mahdollisuuksissa työhön, uralla etenemiseen ja ammatilliseen koulutukseen sekä työoloissa samoin kuin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla sosiaaliturvassa".

3. Direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädetään sosiaaliturvasta seuraavasti:

"Jotta varmistetaan tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittainen toteuttaminen sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä, neuvosto antaa komission ehdotuksesta säännökset periaatteen sisällöstä, soveltamisalasta ja järjestelyistä sen soveltamiseksi".

4. Direktiivin 3 artiklassa kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä niissä ehdoissa, jotka koskevat mahdollisuuksia työhön tai tehtävään. Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet estääkseen tällaisen syrjinnän.

5. Direktiivin 5 artiklassa säädetään vastaavalla tavalla työoloista, palvelussuhteen lakkauttamisen perusteet mukaan lukien.

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Social Security Commissioner (aiemmin National Insurance Commissioner) on oikeutettu esittämään ennakkoratkaisupyyntöjä.

2 — EYVL 1976 L 39, s. 40.

6. Kansallisessa tuomioistuimessa esillä olevassa asiassa on kysymys siitä, onko pääasian kantajalla Jennifer Meyersilla oikeus *family creditiin*, joka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuodesta 1986 lähtien myönnetty perhe-etuus.

7. Tämä etuus maksetaan, jos kolme edellytystä täyttyy:

1) hakijan tulot eivät ylitä tiettyä määrää;

2) hakija tai hänen puolisonsa tai henkilö, jonka kanssa hän elää avioliiton omaisessa suhteessa, on säännöllisessä ansiotyössä;

3) hakijalla tai hänen puolisollaan tai henkilöllä, jonka kanssa hän elää avioliiton omaisessa suhteessa, on huollettavanaan perheenjäsen, joka on lapsi tai muu asetetut edellytykset täyttävä henkilö.

8. Jos perhe-etuus myönnetään, sitä maksetaan 26 viikon ajan. Tänä aikana etuuden maksaminen ei lakkaa eikä sen määrä muutu, vaikka hakija jäisi työttömäksi, hänen palkkaansa korotettaisiin tai alennettaisiin, hän sairastuisi tai joutuisi onnettomuuteen, joka estäisi häntä jatkamasta työntekoa.

9. Jos perhe-etuus myönnetään avioparille tai parille, joka elää avioliiton omaisessa suhteessa, se maksetaan aina naiselle, myös siinä tapauksessa, että hän ei ole ansiotyössä. Alun perin oli tarkoitus, että työnantaja maksaisi etuuden palkan yhteydessä. Lukuisten naisyhdistysten ja työnantajien vastustuksen vuoksi päätettiin, että *family credit* maksetaan naiselle.

10. Yhdistynyt kuningaskunta ilmoittaa, että *family creditin* tavoitteet on esitetty Reform of Social Security -nimisessä asiakirjassa. Sen lisäksi, että etuuden tarkoituksena on täydentää sosiaalietuusjärjestelmää, mainitaan asiakirjan toisessa osassa toiseksi tarkoitukseksi varmistaa, että työssä käyvät perheet eivät ole taloudellisesti heikommassa asemassa kuin ne perheet, jotka eivät ole työssä.

11. Hakijan käytettävissä olevan tulon laskemisesta on säädetty kansallisessa asetuksessa (Family Credit [General] Regulations 1987). Kyseisessä asetuksessa säädetään, että tiettyjä maksuja ei lasketa tuloihin. Säännökset ovat yleisiä. Niistä ei käy ilmi, otetaanko lastenhoitomenot laskelmassa huomioon. Englantilaisten tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lastenhoitomenoja ei kuitenkaan voida vähentää käytettävissä olevia tuloja koskevassa laskelmassa.

12. Pääasian kantaja haki 26.4.1989 perhe-etuutta itselleen ja tuolloin 3-vuotiaalle tyttärelleen.

13. *Family credit*in myöntämisestä vastaava viranomainen Adjudication Officer teki 10.6.1989 päätöksen, jonka mukaan Meyersilla ei ollut oikeutta perhe-etuuteen.

14. Koska pääasian kantaja on yksinhuoltaja, hänen on maksettava tietty rahamäärä tyttärensä päivähoidosta voidakseen olla ansiotyössä. Hänellä olisi epäilemättä ollut oikeus perhe-etuuteen, jos hän olisi voinut vähentää kyseiset päivähoitomenot käytettävissään olevia tuloja koskevasta laskelmasta.

15. Pääasian kantaja katsoo, että käytettävissä olevien tulojen laskentatapa on epäsuorasti yksinhuoltajia syrjivä. Puolisoilla on mahdollisuus vuorotella lastenhoidossa, mutta hänen on yksinhuoltajana maksettava siitä jollekulle. Tästä syystä hänen on paljon vaikeampi ottaa vastaan työtä, josta maksetaan pientä palkkaa. Hänen on maksettava lapsen päivähoitomenot, mutta hän ei saa perhe-etuutta. Koska suurin osa yksinhuoltajista on naisia, kysymyksessä on myös naisten epäsuora syrjintä.

16. Asia tutkittiin valituksen johdosta Social Security & Child Support Commissionerissa, joka katsoo, että voidakseen ratkaista, onko kysymyksessä syrjintä, se tarvitsee ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa annetun direktiivin 76/207 soveltamisalasta.

17. Sen vuoksi se on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

"Kuuluuko etuus, joka on ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan perhe-etuus (*family credit*), neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan?"

B — Kannanotto

18. Direktiivin 1 artiklassa täsmennetään direktiivin soveltamisala. Kyseisessä säännöksessä mainitaan alueet, joilla miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatetta on sovellettava. Työolojen ja työmahdollisuuksien, ammatillisen koulutuksen ja uralla etenemisen lisäksi siinä mainitaan myös sosiaaliturva. Direktiivi koskee sosiaaliturvaa

kuitenkin ainoastaan tietyin edellytyksin. Nämä edellytykset on esitetty 1 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä neuvosto antaa säännökset tasa-arvoisen kohtelun periaatteen sisällöstä, soveltamisalasta ja järjestelyistä sen soveltamiseksi.

19. Yhdistynyt kuningaskunta katsoo, että sosiaaliturvajärjestelmät jäävät direktiivin 1 artiklan 2 kohdan nojalla kokonaan sen soveltamisalan ulkopuolelle.

20. Komissio on eri mieltä ja viittaa perustellusti yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 152/84, Marshall, annettuun tuomioon. [3]

21. Kyseisessä asiassa annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiivin 76/207 1 artiklan 2 kohta on poikkeus direktiivin soveltamisalasta ja että poikkeusta on tulkittava suppeasti tasa-arvoisen kohtelun perustavanlaatuisen merkityksen vuoksi. [4]

22. Yhdistyneen kuningaskunnan näkemystä ei tästä syystä voida hyväksyä. Vaikka direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa ja viimeisessä perustelukappaleessa säädetään erillisestä sääntelystä sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä, tällä tarkoitetaan ainoastaan sitä, että direktiiviä ei sovelleta poikkeuksetta sosiaaliturvan alalla. Jos sosiaaliturva olisi jätetty kokonaan direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, nimenomainen viittaus sosiaaliturvaan direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa ei olisi ymmärrettävissä.

23. Jos sosiaaliturva on ainoastaan poikkeuksellisesti suljettu pois direktiivin soveltamisalasta, se tarkoittaa sitä, että muodollisesti sosiaaliturvan alaan kuuluva säännös voi varsin hyvin kuulua direktiivin 76/207 soveltamisalaan. Tämä näkemys on yhdenmukainen yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell antaman tuomion kanssa; tässä asiassa annetun tuomion mukaan se seikka, että säännös kuuluu sosiaaliturvajärjestelmään, ei yksistään ole riittävä peruste sille, että direktiivi ei ole sovellettavissa. [5]

24. Toisaalta sosiaaliturvan alaan kuuluva säännös ei voi aina kuulua direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan. Tiettyjen edellytysten on täytyttävä.

25. Tämän seikan osalta yhteisöjen tuomioistuin on ratkaissut yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell [6] annetussa tuomiossa, että sosiaaliturvajärjestelmään sisältyvä säännös

3 — Asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986 (Kok. 1986, s. 723).

4 — Edellä mainittu asia Marshall, 36 kohta.

5 — Yhdistetyt asiat C-63/91 ja C-64/91, Jackson ja Cresswell, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4737, 27 kohta).

6 — Edellä mainitut yhdistetyt asiat C-63/91 ja C-64/91, 28 kohta.

kuuluu ainoastaan silloin direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan, "jos se koskee työmahdollisuuksia mukaan lukien ammatillinen koulutus, uralla eteneminen ja työolot".

26. Yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin ei katsonut, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa maksettava toimeentulotuki kuuluisi direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan. Toimeentulotuen tarkoituksena on ainoastaan täydentää pieniä tuloja. Koska se on toimeentulotuen ainoa tarkoitus, kyseinen tuki ei kuulu direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan. Tuki ei kuulu direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan pelkästään sen vuoksi, että tapa, jolla edellytykset toimeentulotuen saamiseksi lasketaan, vaikuttaa yksinhuoltajaäitien työhönpääsymahdollisuuksiin. [7]

27. Seuraavaksi on tutkittava, täyttääkö *family credit* yhteisöjen tuomioistuimen asettamat edellytykset, jotta sen voitaisiin katsoa kuuluvan direktiivin soveltamisalaan.

28. Yhdistynyt kuningaskunta katsoo, että *family credit* kuten toimeentulotukikaan eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan.

29. Toimeentulotuen edunsaajien ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa tarvitse olla työmarkkinoiden käytettävissä, kun taas *family credit* liittyy ansiotyöhön; edellytys kyseisen etuuden myöntämiselle on se, että hakija tai hänen puolisonsa on ansiotyössä.

30. Yhdistynyt kuningaskunta väittää kuitenkin, että *family credit* ei täyttäisi kaikkia edellytyksiä sen vuoksi, että oikeus etuuden saamiseen ja hakijan työssäkäynti eivät ole millään tavoin yhteydessä keskenään.

31. Peruste tälle olisi se, että etuus maksetaan aina naiselle, myös silloin, kun tämä ei ole ansiotyössä.

32. Tätä vastaan voidaan todeta, ettei siitä välttämättä voida päätellä *family credit*in tarkoitusta. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta itse esittää, suunniteltiin alun perin, että työnantaja maksaisi perhe-etuuden palkanmaksun yhteydessä. Vasta työnantajien ja lukuisien naisjärjestöjen vastalauseiden jälkeen päätettiin tällä hetkellä voimassa olevasta sääntelystä.

7 — Edellä mainitut yhdistetyt asiat Jackson ja Cresswell, 29 ja sitä seuraavat kohdat.

33. Tämä ei myöskään vaikuta siihen edellytykseen, että hakijan on oltava ansiotyössä. Jos perhe-etuus myönnetään avio- tai avoparille ja maksetaan naiselle, vaikka hän ei ole työssä, otetaan etuutta myönnettäessä huomioon puolison ansiotyö. Tähän on myös pääasian kantaja viitannut suullisessa käsittelyssä. Hänen mukaansa on mahdollista, että *family credit*in perusteena on myös ansiotyö; tällaisessa tapauksessa nimenomaan puolison ansiotyö.

34. Toinen osoitus siitä, että *family credit* ei liity ansiotyöhön, on Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä se, että *family credit*iä maksetaan edelleen, vaikka edunsaaja jäisi työttömäksi etuuden myöntämisen jälkeen. Tämäkään peruste ei ole vakuuttava. Jos Yhdistyneen kuningaskunnan selitys hyväksytään ja oletetaan edelleen, että *family credit* on Yhdistyneen kuningaskunnan esittämällä tavalla tarkoitettu vain vähäisen toimeentulon lisäksi, ei etuutta pitäisi maksaa enää sen jälkeen, kun edunsaaja saa palkankorotuksen. Etuus maksetaan kuitenkin tässäkin tapauksessa. Tämäkään perustelu ei siis osoita, että *family credit*in tarkoituksena on ainoastaan sosiaaliturvan takaaminen.

35. Samalla tavoin on todettava Yhdistyneen kuningaskunnan viittauksesta siihen, että Social Security Appeal Tribunal tutkii *family credit*iin liittyvät valitukset, kuten muutkin sosiaaliturvaan liittyvät valitukset. Ei voida kiistää, että perhe-etuuden tarkoituksena on sosiaaliturvan takaaminen. On kuitenkin mahdollista, että sillä on myös muita tavoitteita. Yhdistyneen kuningaskunnan näkemyksen vastaisesti on mahdollista, että hakijan ansiotyössä käyntiä koskeva vaatimus on enemmän kuin vain yksi useista *family credit*in myöntämisen edellytyksistä.

36. Kuten edellä on jo mainittu, yhteisöjen tuomioistuimen vahvistama edellytys on se, että etuus vaikuttaa myös työhönpääsymahdollisuuksiin tai työoloihin.

37. Pääasian kantaja ja komissio katsovat, että tämä edellytys täyttyy kaikilta osin.

38. Yhdistynyt kuningaskunta kiistää tämän viittaamalla *family credit*in tarkoitukseen, joka Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan on ainoastaan avustaa pienituloisia perheitä tai yksinhuoltajia.

39. Työhönpääsymahdollisuuksien osalta komissio ja pääasian kantaja väittävät, että *family credit*in tarkoituksena on helpottaa päätöstä ottaa vastaan pienipalkkainen työ tai jatkaa sitä.

40. Pääasian kantaja viittaa tässä yhteydessä Yhdistyneen kuningaskunnan toteamukseen

asian C-78/91, Hughes, yhteydessä. [8] Kyseisessä asiassa oli kysymys muun muassa siitä, oliko *family credit* asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [9] 4 artiklan 1 kohdassa tarkoittu sosiaalietuus. Kuten kyseisestä tuomiosta käy ilmi, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väitti tuolloin, että "*family credit* ei liity mihinkään asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa lueteltuun sosiaaliturvan alaan, koska kyseisen etuuden pääasiallisena tarkoituksena on antaa lisätulona kannustin jatkaa työntekoa sellaisille pienipalkkaisille perheellisille työntekijöille, jotka työttöminä saisivat suuremmat tulot". [10]

41. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta on väittänyt esillä olevassa asiassa esittämissään kirjallisissa huomautuksissa, tämä on yhdenmukainen myös sen seikan kanssa, että yksi *family credit*in tavoitteista on varmistaa, että työssä käyvä perhe ei ole heikommassa asemassa kuin työtön perhe.

42. Yhdistynyt kuningaskunta ei ole väittänyt toisin myöskään suullisessa käsittelyssä.

43. Yhdistynyt kuningaskunta viittaa tältä osin ainoastaan yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell annettuun tuomioon. Kyseisessä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei sosiaalietuus kuulu direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan sen vuoksi, että se vaikuttaa työhönpääsymahdollisuuksiin. Yhteisöjen tuomioistuin päätyi kielteiseen ratkaisuun kyseisissä yhdistetyissä asioissa kuitenkin vain siksi, että tarkoituksena ei ollut vaikuttaa työhönpääsymahdollisuuksiin. Yhdistynyt kuningaskunta on itse väittänyt, että *family credit*in osalta tilanne on erilainen. Yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell tarkoitettu toimeentulotuki koski ainoastaan pienituloisten henkilöiden tarpeiden kattamiseen tarkoitettua etuutta, mutta esillä olevassa asiassa pyritään myös kannustamaan työntekijää jatkamaan pienipalkkaisessa työssä tai helpottaa työttömän työnhakijan päätöstä ottaa vastaan pienipalkkainen työ. Yhdistettyihin asioihin Jackson ja Cresswell ei voinut liittyä tällaista tarkoitusta, koska kyseisissä asioissa ei edellytetty työssäkäyntiä.

44. Yhteisöjen tuomioistuin on tämän vuoksi myös katsonut, että *family credit*illä on kahdenlainen tehtävä. Yhtäältä "pienipalkkaisia työntekijöitä kannustetaan käymään edelleen työssä. Toisaalta sen tarkoituksena on kattaa perheen menoja". [11]

45. Yhdistynyt kuningaskunta väittää lopuksi, ettei *family credit*in tarkoitus voi liittyä työhönpääsymahdollisuuksiin, koska

8 — Asia C-78/91, Hughes, tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4839).

9 — Sosiaaliturvan soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 149, 5.7.1971, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, 22.8.1983, s. 6).

10 — Edellä mainittu asiassa Hughes annettu tuomio, 18 kohta.

11 — Edellä mainittu asiassa Hughes annettu tuomio, 19 kohta.

se voidaan myöntää vasta sitten, kun hakija jo on ansiotyössä. Komissio väittää tässä yhteydessä, että direktiivin 3 artiklaa on tulkittava laajasti tasa-arvoisen kohtelun periaatteen perustavanlaatuisen merkityksen vuoksi.

46. Komissio on suullisessa käsittelyssä viitannut myös siihen, että 3 artiklassa ei ole kysymys ainoastaan mahdollisuudesta työhön, vaan myös uralla etenemisestä. [12] Direktiivin 3 artiklan soveltamisalaa ei tästä syystä voida rajata työhönpääsymahdollisuuksiin.

47. Esillä olevassa asiassa uralla eteneminen ei kuitenkaan ole asiaan vaikuttava. Ainoastaan direktiivin sovellettavuus työhönpääsymahdollisuuksiin on otettava huomioon. Jotta kyseinen seikka voitaisiin ratkaista, ei ole tarpeen tulkita 3 artiklaa laajasti tai edes laajentavasti. *Family credit*in kaltainen etuus voi varsin hyvin vaikuttaa työhönpääsymahdollisuuksiin. Se helpottaa työttömän työnhakijan ratkaisua hyväksyä pienipalkkaista työtä koskeva työtarjous, koska työnhakija tietää, että hän saa pienipalkkaisena työntekijänä ylimääräisen etuuden eli *family credit*in.

48. Pääasian kantaja esittää esimerkin: jos kysymyksessä ei olisi etuus, joka myönnetään sen jälkeen, kun edunsaaja on ottanut vastaan pienipalkkaisen työn, vaan rangaistus, joka langetettaisiin pienipalkkaisen työn tekemisestä, ei olisi epäilystä siitä, että tämä rangaistus vaikuttaisi hyvin kielteisesti päätökseen ottaa vastaan pienipalkkainen työ.

49. Edellä esitetyn perusteella on selvää, että *family credit* kuuluu direktiivin 76/207 3 artiklan soveltamisalaan.

50. Pääasian kantaja väittää edelleen, että myös direktiivin 76/207ETY 5 artiklaa, jossa säädetään tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta työoloihin, voidaan soveltaa *family credit*iin. Myös tässä yhteydessä on sovellettavissa yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell antamassaan tuomiossa vahvistama edellytys, eli se, että *family credit*in tarkoitus on merkityksellinen. Jotta kyseinen etuus kuuluisi direktiivin 5 artiklan soveltamisalaan, sen tarkoituksen olisi liityttävä myös työoloihin.

51. Kuten edellä on jo osoitettu, *family credit* on yhtäältä pienituloisille perheille heidän tarpeittensa tyydyttämiseksi myönnettävä etuus. Samanaikaisesti etuuden tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi pienipalkkaisen työn

12 — "... mahdollisuuksia työhön tai tehtävään ... jollakin ammattihierarkian tasolla" (direktiivin 3 artiklan 1 kohta).

hyväksyminen tai sellaisessa työssä pysyminen. *Family credit*in toinen tarkoitus saattaa jälleen täyttää yhteisöjen tuomioistuimen asettamat edellytykset.

52. *Family credit*in ansiosta edunsaajaperheiden taloudellinen asema on parempi. Etuus vaikuttaa siten ansiotyössä käyvän henkilön tai perheen yleisiin elinolosuhteisiin. Se ei ilman muuta tarkoita, että *family credit* liittyisi jotenkin direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuihin työoloihin.

53. Pääasian kantaja on eri mieltä. Hän esittää, että *family credit* kuuluu 5 artiklassa tarkoitettuihin työoloihin, koska sen perusteella, maksetaanko hänelle kyseistä etuutta, määräytyy, paljonko hänellä on rahaa käytössään, jos hän on ansiotyössä.

54. Hän esittää väitteensä perusteeksi, että perhe-etuutta pidettäisiin ilman muuta työoloihin kuuluvana, jos se maksettaisiin — alkuperäisen suunnitelman mukaisesti — palkan yhteydessä.

55. Yhdistynyt kuningaskunta vastustaa tätä väitettä sillä perusteella, että siinä tapauksessa *family credit* olisi palkan osa ja kuuluisi miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 10 päivänä helmikuuta 1975 annetun neuvoston direktiivin 75/117/ETY soveltamisalaan. [13]

56. Siinä tapauksessa perhe-etuutta ei kuitenkaan pidettäisi direktiivissä 75/117/ETY tarkoitettuna palkkana. EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan toisessa kohdassa on määritelty, että palkalla tarkoitetaan "tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna". Vaikka valtio maksaisi perhe-etuuden työntekijälle työnantajan välityksellä, se olisi edelleenkin valtion maksama etuus eikä EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu palkka. Kuten Yhdistynyt kuningaskunta itse totesi suullisessa käsittelyssä, maksun sisältö on ratkaiseva, ei sen muoto.

57. Toinenkaan Yhdistyneen kuningaskunnan peruste pääasian kantajan väitettä vastaan ei ole vakuuttava. Yhdistynyt kuningaskunta väittää, että jos perhe-etuus maksettaisiin palkan yhteydessä — mitä ei siis tehdä — ja se kuitenkin kuuluisi direktii-

13 — EYVL L 45, s. 19.

vin 76/207/ETY soveltamisalaan, etuus maksettaisiin ainoastaan ansiotyössä olevalle sillä edellytyksellä, että hän myös jatkaa ansiotyössä. Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan näin ei kuitenkaan ole *family credit*in osalta. Tässä perusteessa esitetään mielestäni uusia väitteitä täysin kuvitteellisista vaihtoehtoisista maksuedellytyksistä. On epäselvää, miksi esimerkkitapauksen mukainen etuus voitaisiin maksaa ainoastaan Yhdistyneen kuningaskunnan esittämillä edellytyksillä.

58. Pääasian kantajan väite ei kuitenkaan myöskään ole vakuuttava. Sen seikan perusteella, että perhe-etuuden maksaminen osaltaan vaikuttaa ansiotyössä olevan taloudelliseen tilanteeseen, ei voida päätellä, että kyseinen etuus koskisi direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuja työoloja. Yhteisöjen tuomioistuimen asettamien edellytysten perusteella on pikemminkin ratkaistava, ovatko työolot *family credit*in tarkoituksena. Etuuden maksamistapa ei voi mitenkään vaikuttaa *family credit*in tarkoitukseen.

59. *Family credit* on etuus, joka maksetaan perheenjäsenelle, koska tämä on työssä ja jotta tämä edelleen tekisi työtä. Se liittyy näin ollen kiinteästi työhön. Yksi *family credit*in tavoitteistahan on nimenomaan työsuhteiden säilyttäminen. Tämän kiinteän suhteen vuoksi kysymyksessä saattaa olla direktiivin 76/207 5 artiklassa tarkoitettu "työolo".

60. Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä työolot voivat olla ainoastaan sellaisia ehtoja, joista on sovittu työntekijän ja työnantajan välisessä työsopimuksessa, tai toimenpiteitä, joita työnantajan on kohdistettava työntekijään tämän työhön liittyen. Perhe-etuus ei täytä näitä edellytyksiä, koska se on sosiaalietuus, jonka valtio maksaa henkilölle, joka ei välttämättä ole ansiotyössä oleva perheenjäsen.

61. Esillä olevassa asiassa *family credit*iä tarkastellaan kuitenkin sen toisen tarkoituksen perusteella eikä sosiaaliturvaan liittyvänä etuutena. Kuten yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell antamassaan tuomiossa, on periaatteessa mahdollista, että valtion maksama sosiaaliturvaan liittyvä etuus on direktiivin 76/207 5 artiklassa tarkoitettu "työolo". Tässä mielessä Yhdistyneen kuningaskunnan esittämä työolojen määritelmä on liian suppea, koska se koskee ainoastaan työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta.

62. Yhdistynyt kuningaskunta on myös väärässä väittäessään, että yhteisöjen tuomioistuin olisi yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell antamassaan tuomiossa ratkaissut, että *family credit*in kaltainen etuus ei voi kuulua direktiivissä tarkoitettuihin työoloihin. Kyseisiin asioihin liittynyt sosiaalietuus ei ollut *family credit*in kaltainen etuus. Se oli

pikemminkin sellainen etuus, jolla pyrittiin yksinomaan avustamaan pienituloisten perheiden tarpeiden tyydyttämistä. Koska asiaan Jackson ja Cresswell liittyneen etuuden myöntäminen ei edellyttänyt hakijan ansiotyössä käyntiä, se ei täyttänyt toista edellytystä, eli ei helpottanut pääsyä pienipalkkaisiin työtehtäviin, kuten *family credit*. Tästä syystä ei voida pitää vakuuttavana myöskään Yhdistyneen kuningaskunnan toteamusta siitä, että *family credit* ei voi kuulua direktiivissä tarkoitettuihin työoloihin, koska tämä väite olisi siinä tapauksessa täytynyt esittää yhdistettyjen asioiden Jackson ja Cresswell yhteydessä. Kuten edellä on todettu, esillä olevaan asiaan liittyvät tosiseikat eroavat yhdistettyjen asioiden Jackson ja Cresswell yhteydessä esitetyistä.

63. Vaikka *family credit* on sosiaalietuus, se voi pohjimmiltaan olla myös direktiivin 5 artiklassa tarkoitettu "työolo". Ansiotyön osalta ei ole eroa niiden työnantajan toimenpiteiden, jotka on laissa säädetty työntekijän eduksi ja jotka Yhdistyneen kuningaskunnan mielestä liittyvät työoloihin, ja valtion työsuhteen perusteella maksaman *family credit*in kaltaisen etuuden välillä, jota Yhdistynyt kuningaskunta ei pidä työoloihin liittyvänä. Kuten direktiivin 76/207/ETY perusteluista ilmenee, direktiivissä 75/117/ETY säädetään palkkaan liittyvistä työoloista, kun taas muista työoloista säädettäisiin direktiivissä 76/207/ETY. Direktiivin 75/117/ETY tarkoittamiin työoloihin kuuluvat myös virkamiehelle maksettavat perhelisät. Niiden myöntäminen ja maksaminen ei eroa paljonkaan *family credit*iin liittyvästä käytännöstä. Molemmat maksetaan ja myönnetään ainoastaan siinä tapauksessa, että on olemassa virka- tai työsuhde ja että edunsaajalla on perhe huollettavanaan. Kun tämä otetaan huomioon, *family credit*iä voidaan pitää direktiivin 5 artiklassa tarkoitettuna "työolona".

64. Vaikka tällainen ratkaisu vaatii käsitteen "työolot" laajaa tulkintaa, kyseistä käsitettä on tulkittu laajasti myös EY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa ja sitä toimeenpanevassa asetuksessa (ETY) N:o 1612/68 [14]. Myös komissio on ehdottanut, että työolojen käsitettä tulkittaisiin laajasti tasa-arvoisen kohtelun periaatteen tärkeyden vuoksi. Komissio katsoo, että työolojen käsite sisältää kaiken työntekijän tilanteeseen työtarjouksen vastaanottamisen jälkeen liittyvän.

65. Lopuksi haluaisin vielä käsitellä Yhdistyneen kuningaskunnan väitteen siitä, että yksinhuoltajien erityinen tilanne on jo otettu huomioon *family credit*in yhteydessä. Se ei ole merkityksellistä esillä olevassa asiassa, koska väitteellä pyritään toteamaan, syrjitäänkö yksinhuoltajia todellisuudessa. Tämä on kansallisen tuomioistuimen ratkaistava.

66. Edellä esitetyn perusteella *family credit*in tarkoituksena on sekä mahdollisuus työhön että työolot.

14 — Työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2).

C — Ratkaisuehdotus

67. Ehdotan, että ennakkoratkaisukysymykseen annetaan seuraava vastaus:

Etuus, joka on ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan *family credit*in kaltainen, kuuluu neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan.